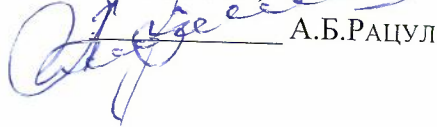

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

СХВАЛЕНО
НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ ТА
СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
Протокол № 9 від «1» лютого 2024 р.

Завідувач кафедри А.Б.РАЦУЛ

РОЗРОБЛЕНО
ГОЛОВОЮ ФАХОВОЇ КОМІСІЇ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016.02 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА
(Олігофренопедагогіка)

 А.Б.РАЦУЛ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЦДУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА
Винниченка

Від «22» квітня 2024 року № 78/1-ун

ГОЛОВА ПРИЙМАЛЬНОЇ КОМІСІЇ

РЕКТОР

Є.Ю.СОБОЛЬ

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з анатомії та фізіології

для осіб, які вступають на перший рік навчання

денної форми навчання

на основі ступеня (рівня) бакалавра (спеціаліста або магістра),

для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

зі спеціальності 016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка)

1. Пояснювальна записка

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на перший рік навчання денної форми на основі ступеня (рівня) бакалавра (спеціаліста або магістра), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахового вступного випробування з конкурсного предмету «Анатомія та фізіологія» складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» денної форми навчання.

Основним завданням фахового вступного випробування з анатомії та фізіології для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» денної форми навчання зі спеціальності 016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка) є виявлення здатності до опанування освітньої програми «Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка і логопедія)» на основі здобутих раніше компетентностей з усіх розділів анатомії і фізіології людини та вмінь застосовувати набуті знання у самостійній практичній діяльності.

Форма вступного випробування з анатомії та фізіології – письмовий іспит.

Структура екзаменаційного білета. Білети містять три теоретичних питання за змістом програми.

Структура екзаменаційної оцінки. Оцінювання результатів фахового вступного випробування оцінюються за **200-бальною шкалою**.

Мінімальна позитивна оцінка фахового вступного випробування складає **120 балів**. Особи, які отримали за фахове вступне випробування менше ніж 120 балів, позбавляються права участі в конкурсі за спеціальністю.

Час, відведений на складання фахового вступного випробування, складає 120 хвилин.

2. Зміст програми

Загальні закономірності росту та розвитку організму. Предмет і завдання анатомії та фізіології. Історія розвитку анатомії і фізіології людини як науки. Місце людини в природі.

Вплив спадковості на розвиток організму. Організм як єдине ціле. Гомеостаз і регуляція функцій в організмі.

Клітина, тканини, органи, системи органів. Поняття про клітину і тканини. Поняття про органи, системи органів. Будова клітини і тканин.

Анатомо-фізіологічні особливості систем організму на різних етапах онтогенезу.

Будова скелету людини та його відділів. Будова і функції кісток, їх з'єднання. Будова і функції суглобів. Вигини хребта, їх формування і функціональне значення. Порушення опорно-рухового апарату в дітей і підлітків. Особливості будови скелету руки у зв'язку із пристосуванням до праці. Особливості будови скелету нижньої кінцівки у зв'язку із пристосуванням до прямоходіння. Вікові зміни скелету кінцівок. Плоскостопість і його гігієна.

Будова та класифікації м'язів, м'яз як орган. Механізм скорочення м'яза. Робота та сила м'язів.

Кров, її склад та функції, вікові особливості. Групи крові, переливання крові. Імунітет. Будова і функції системи кровообігу, вікові особливості. Будова та функції серця і судин. Серцевий цикл, його фази. Провідна система серця. Велике і мале кола кровообігу.

Будова і функції травної системи та її відділів, вікові особливості. Обмін речовин та енергії – основа процесу життєдіяльності організму. Вікові особливості травлення і харчування.

Будова і функції дихальної системи та її органів. Вікові зміни частоти та глибини дихання, дихальних рухів, життєвої ємності легенів, хвилинного обсягу дихання. Типи дихання. Регуляція дихання.

Будова і функції сечовидільної системи та її органів. Механізм утворення сечі.

Будова та функції шкіри. Перша долікарська допомога при опіках та обмороженнях, сонячному та тепловому ударах.

Ендокринна система, її будова. Гормони, їх вплив на організм людини. Особливості будови і функцій залоз внутрішньої секреції.

Будова та значення нервової системи. Нейрон – структурна одиниця нервової системи, його будова. Будова синапсу. Взаємодія процесів збудження і гальмування. Будова та функції спинного мозку. Будова та функції відділів головного мозку (довгастий, міст, мозочок, середній мозок, проміжний). Будова і функції великих півкуль.

Рефлекс та його значення. Будова рефлекторної дуги. Умовні та безумовні рефлекси, їх значення. Види безумовних рефлексів. Механізм та умови, необхідні для утворення умовного рефлексу.

Перша і друга сигнальні системи. Типи вищої нервової діяльності за І.П. Павловим, М.І. Красногорським. Пластичність типів вищої нервової

діяльності. Сон та його особливості. Фізіологічне значення сну. Сприйняття, пам'ять, емоції та їх вікові особливості.

Сенсорні системи організму. Вчення І. П. Павлова про аналізатори. Будова і функції зорового, слухового, нюхового, смакового аналізаторів. Будова і функції органів зору та слуху. Оптичні властивості ока. Гострота зору. Гігієна зору та слуху. Особливості будови та функціонування шкіри людини.

3. Критерії оцінювання відповідей вступників:

Оцінка відповіді вступника визначається як середнє арифметичне за три питання, кожне з яких оцінюється за такими критеріями:

Оцінка	Кількість балів	Характеристики критеріїв оцінювання знань
«Склав»	180-200	Абітурієнт має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу анатомії та фізіології. Має чіткі адекватні наукові уявлення про сучасний стан розвитку анатомії та фізіології, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми анатомії та фізіології, її мету та завдання. Вміє самостійно доводити, пояснювати зв'язок між будовою і функціями.
	160-179	Абітурієнт має міцні ґрунтовні знання з усього теоретичного курсу анатомії та фізіології, але може допустити незначні неточності в формулюванні понять чи при їх інтерпретації. Недостатньо володіє вміннями доводити, пояснювати окремі поняття. Вміє самостійно оцінювати різноманітні відхилення від норми.
	145-159	Абітурієнт знає програмний матеріал повністю, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі певної теми. Абітурієнт не достатньо володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням).
	130-144	Абітурієнт знає основні положення з дисципліни, має уявлення про анатомію та фізіологію, але його знання мають загальний характер. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні, що свідчить про низький рівень сформованості компетентності.

	120-129	Абітурієнт має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею.
«Не склав»	70-119	Абітурієнт не має знань зі значної частини навчального матеріалу; допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.
	0-69	Абітурієнт не має знань зі значної частини навчального матеріалу; допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

4. Список рекомендованої літератури:

1. Александрович Р. Малий атлас з анатомії. К: Медицина, 2017. – 136 с.
2. Анатомія та фізіологія людини: підручник / П.І. Сидоренко, Г.О. Бондаренко, С.О. Куц. – 5-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 248 с.
3. Аносов І. П., Хоматов В. Х. Анатомія людини у схемах. – К.: Вища школа, 2002. – 191 с.
4. Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури. Навч. Посібник. – К.: Видавничий дім «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
5. Антонік І.П., Антонік В.І. Фізіологічні дослідження нервових процесів та вищої нервової діяльності. – Кривий Ріг: ВД Суха Балка, 2006. – 126 с.
6. Бажора Ю І., Пішака В. П. Медична біологія. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 656с.
7. Бобрицька В.І. Анатомія, вікова фізіологія і шкільна гігієна. Навч. метод. посібн. – К : Професіонал, 2004. – 80 с.
8. Бондаренко Г. О. Збірник інтегрованих тестових завдань з анатомії та фізіології з основами патології та латинської мови. Київ: Здоров'я, 2002. 72 с.
9. Вовк Ю.М., Черно В.С. Порівняльна анатомія пазух твердої оболонки головного мозку – Миколаїв.: Шліон, 2014.-389 с.

10. Волошин М.А. Анатомія ендокринного апарату: навчальний посібник для сам. роботи студентів мед., пед., фарм. ф-тів / Волошин М.А., Вовченко М.Б., Чугін С.Б.. – Запоріжжя, 2015. - 82 с.
11. Ганонг Вільям Ф. Фізіологія людини: Підручник / Переклад з англ. Наук. редактор перекладу М. Гжегоцький, В. Шевчук, О. Заячківська. – Львів: БАК, 2002. – 784 с.
12. Головацький А. С. Анатомія людини. Внутрішні органи, нервова система, органи чуття. Вінниця: Нова книга, 2007. 456 с.
13. Грицуляк Б.В., Грицуляк В.Б. Анатомія і фізіологія людини. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2021. – 135 с.
14. Долгов О.М. Вивчаємо анатомію людини. Вчення про судини – ангіологія. – Навч. посібник. – Вінниця, ВДПУ, 2016. – 48 с.
15. Коляденко Г. І. Анатомія людини: Підручник. – К.: Либідь, 2001 – 384 с.
16. Конспект лекцій з дисципліни «Анатомія людини» / Укладачі: Григорєва О.А., Світлицький А.О. - 2020. – 172 с.
17. Коцан І. Я. Анатомія людини. Луцьк: Волинського національного університету ім. Лесі Українки, 2010. С.888-889.
18. Кравчук С. Ю. АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ. – Чернівці, 2007. – 600 с.
19. Купчак С. В. Анатомія та еволюція центральної нервової системи. Курс лекцій. Івано – Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2009. 149 с.
20. Кучер І.С. Фізіологія людини і тварин. Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1991. – 327 с.
21. Людина. Навчальний атлас з анатомії та фізіології. Львів: Видавництво «Дорлінг Кіндерслі», 2000. – 240 с.
22. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 182 с.
23. Маруненко І.М. Неведомська Є.О., Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 479 с.

24. Неврологія: підручник / Т.І. Кареліна, Н.М. Касевич; за ред. Н.В. Литвиненко. – 2-е вид., випр. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 288 с.
25. Неттер, Френк. Атлас анатомії людини : пер. з англ. / Ф. Неттер; за ред. Ю. Б. Чайковського. - Львів : Наутілус, 2009. - 616 с.
26. Помогайбо В. М. Анатомія та еволюція нервової системи. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2013. 160 с.
27. Практикум з фізіології. За ред. І.М. Карвацького. Навчальний посібник до практичних занять і самостійної роботи студентів. У 2-х томах. – Київ: Фенікс. – 2016-2017. – Т.1-256с., Т.2-252с.
28. Проблеми остеології // Науково-практичний журнал. – 2003. – Т. 6., № 4.
29. Сакевич В. І. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. Київ: Здоров'я, 2003. 532 с.
30. Самусев Р. П. Атлас анатомії людини. Тернопіль: Навчальна книга, 2011. 416 с.
31. Свиридов О. І. Анатомія людини: Підручник / за ред. І. І. Бобрика. – К.: Вища шк., 2001. – 399 с.
32. Старушенко Л. І. Анатомія та фізіологія людини. – К.: Здоров'я, 2003. – 336 с.
33. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2016. – 676 с.
34. Фізіологія з основами анатомії людини / За ред. Л.М. Малоштан. — Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2003. – 432 с.
35. Фізіологія людини: підручник / В.І. Філімонов. – 4-е вид. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 488 с.
36. Хрипкова А.Г. Вікова фізіологія. – К.: Вища школа, 1982. – 262 с.
37. Черкасов В. Г. Анатомія людини. Вінниця: Нова книга, 2011. – 640 с.
38. Чернокульський С.Т. Анатомія центральної нервової системи (спинний, головний мозок) та органи чуттів. – К.: Книга-плюс, 2019. – 160 с.